

DESPRE DEMOCRAȚIE ÎN ROMÂNIA

Prof. univ. dr. Adrian GORUN
Universitatea “Constantin Brâncuși” din
Târgu-Jiu

Conf. univ. dr. Horațiu Tiberiu GORUN
Universitatea “Constantin Brâncuși” din
Târgu-Jiu

1. Introducere

În 1984, politologul olandez Arendt Lijphart, preocupat de diversitatea regimurilor democratice, elaborează lucrarea *Democrații. Modele de guvernare majoritaristă și consensualistă în douăzeci și una de țări*. Studiile sale comparative sunt aplicate asupra acelor țări industrializate în care regimul democratic își dovedea consolidarea, douăzeci dintre ele fiind state occidentale, la care se adaugă Japonia. În sinteză, Lijphart observă cum diversitatea este dată de structura instituțională (regimuri președințiale, semi-președințiale, parlamentare, directoriale), de sistemele de partide (bipartidiste sau multipartidiste), de funcționarea și randamentul instituțiilor, de forma de guvernământ etc. De altfel, Lijphart își descrie proiectul chiar în *Prefața la Modele*¹: „Cartea mea, *Democrații. Modele de guvernare majoritaristă și consensualistă în douăzeci și una de țări*, apărută în 1984 era un studiu comparat efectuat pe douăzeci și una de democrații cercetate în perioada 1945-1980. Cele mai importante descoperiri ale sale erau :1) că principalele practici și reguli instituționale ale democrațiilor moderne – cum ar fi organizarea și funcționarea executivelor,

ABOUT THE DEMOCRACY IN ROMANIA

Prof. PhD Adrian GORUN
„Constantin Brâncuși” University of
Târgu-Jiu

Assoc. Prof. PhD Horațiu Tiberiu GORUN
„Constantin Brâncuși” University of
Târgu-Jiu

1. Introduction

In 1984, the Dutch political scientist Arendt Lijphart, concerned with the diversity of the democratic systems, elaborates the work named *Democracies. Models of Majority and Consensualist Governing in Twenty-One Countries*. His comparative studies are applied on those industrialized countries where the democratic system proved its reinforcement, twenty of them being occidental states, plus Japan. In a synthesis, Lijphart notices how the diversity is given by the institutional structure (presidential, semi-presidential, parliamentary, managerial systems), by the party systems (two-party or multi-party), by the working and the efficiency of the institutions, by the governing form etc. Furthermore, Lijphart describes his project even in the *Preamble of the Models*⁷: „My book, *Democracies. Models of Majority and Consensualist Governing in Twenty-One Countries*, published in 1984, was a compared study accomplished on twenty-one democracies researched during 1945-1980. His most important discoveries were: 1) the main institutional practices and rules of the modern democracies – such as the organization and the working of the executives, legislatives, of the party systems, of the electoral systems and the relations

legislativelor, sistemelor de partide, sistemelor electorale și relațiile dintre conducerea centrală și autoritățile de la nivel local - toate pot fi evaluate pe o scală pe care la un capăt se situează majoritarismul, iar la celălalt consensualismul, 2) că aceste caracteristici instituționale formează două entități distincte și 3) că pe baza acestei diferențieri dihotomice se poate desena o «hartă conceptuală» bidimensională pe care poate fi localizată fiecare democrație².

Trebuie precizat că, în *Modele*, Lijphart accentuează diversitatea atât din punct de vedere geopolitic, cât și al indicilor privind dezvoltarea, cele 15 state noi introduse în studiu, incluzând doar patru națiuni europene (Spania, Portugalia, Grecia și Malta), 11 fiind state din America Latină, Caraibe, Africa, Asia și Pacific³.

Tabloul („hartă conceptuală” bidimensională), prezentat de Lijphart cuprinde: Austria, Canada, Danemarca, Finlanda, Luxemburg, Norvegia, Regatul Unit (primul an analizat 1945), Australia, Belgia, Islanda, Italia, Japonia, Olanda, Noua Zeelandă, Statele Unite (anul prim analizat 1946), Elveția (1947), Irlanda, Suedia (1948), Germania, Israel (1949), Costa Rica (1953), Columbia, Franța, Venezuela (1958), Trinidad și Tobago (1961), Jamaica (1962), Botswana (1965), Barbados, Malta (1966), Bahamas (1972), Grecia (1974), India, Papua Noua Guinee, Spania (1976), Mauritius, Portugalia (1977). Constatând că respectarea cerinței minime de 19 ani de experiență democratică ar fi însemnat omiterea câtorva democrații din studiul său, Lijphart întocmește încă un tablou în care introduce încă 25 de țări pe care echipa Freedom House le-a considerat democratice în 1996. Este vorba despre: Insulele Solomon (1978), Ecuador (1980), Cipru (1981), Argentina (1984), Uruguay (1985), Coreea de Sud (1988), Chile, Republica Cehă, Ungaria, Namibia, Polonia (1990), Benin, Bulgaria, Capul Verde, Lituania, Mongolia, Slovenia (1991),

between the central management and the local authorities – all of them may be evaluated on a scale where one side represents the majoritarianism and the other one represents the consensualism, 2) these institutional features form two different entities and 3) basing on this dichotomic differentiation, we may draw a bi-dimensional “conceptual map” where each democracy can be localized⁸.

We must specify that, in *Models*, Lijphart emphasizes the diversity both from the geopolitical viewpoint and from the one of the indexes regarding the development, the new 15 states that were introduced in the study, including only four European nations (Spain, Portugal, Greece and Malta), 11 of them being states of the Latin America, Caribbean, Africa, Asia and Pacific⁹.

The board (the bi-dimensional “conceptual map”) presented by Lijphart contains: Austria, Canada, Denmark, Finland, Luxembourg, Norway, the United Kingdom (the first analysed year 1945), Australia, Belgium, Island, Italy, Japan, Netherlands, the New Zealand, the United States (the first analysed year 1946), Switzerland (1947), Ireland, Sweden (1948), Germany, Israel (1949), Costa Rica (1953), Colombia, France, Venezuela (1958), Trinidad and Tobago (1961), Jamaica (1962), Botswana (1965), Barbados, Malta (1966), Bahamas (1972), Greece (1974), India, Papua New Guinea, Spain (1976), Mauritius, Portugal (1977). Finding out that the respecting of the minimum requirement of 19 years of democratic experience would have meant the omission of some democracies of his study, Lijphart accomplishes another board where he introduces other 25 countries that the Freedom House team considered as being democratic in 1996. It is about: Solomon Islands (1978), Ecuador (1980), Cyprus (1981), Argentina (1984), Uruguay (1985), South Korea (1988), Chile, the Czech Republic, Hungary, Namibia, Poland (1990), Benin, Bulgaria, Cape Verde, Lithuania, Mongolia, Slovenia (1991), Latvia, Malawi, Panama, Slovakia, South Africa (1994), Mali (1995).

Letonia, Malawi, Panama, Slovacia, Africa de Sud (1994), Mali (1995).

Ce se poate constata din perspectiva observatorului neutru ?

Indubitabil, absența României din acest tablou al celor 61 de state considerate a întruni criteriile stricte spre a fi calificate drept *democratice*, deși la sfârșitul anului 1996 țara trecuse prin trei rânduri de alegeri parlamentare și președințiale. Este un aspect demn de reținut în privința reevaluării regimului politic instituit după 22 decembrie 1989 în România, mai ales din perspectiva *democrației întrerupte în 1945*. O democrație – și ea – mimată, așa cum o caracterizează Mattei Dogan luând ca bază a demersului său îndemnul conservatorului P.P. Carp către regele Carol I: „Majestate, dă-mi guvernul și-ți dau parlamentul!”.

O întrebare trebuie să ne solicite rațiunea, pornind de la cele prezentate supra: Cum au reușit aceste state aflate până în 1990, alături de România, în sfera de decizie a fostei URSS să fie luate în calcul printre democrațiile recunoscute unanim, iar regimul politic din România să nu fie calificat drept democratic? Cum au reușit Ungaria, Cehia, Polonia, Bulgaria, Mongolia, Slovenia, Letonia, Slovacia, în timp ce România nu?

Răspunsul la asemenea întrebări nu poate fi unul simplu, dată fiind complexitatea problematicii. Tocmai de aceea, în formularea răspunsului avem în vedere că:

- a) Practicile și regulile instituționale ale democrațiilor moderne sunt diverse, însă diversitatea acestora nu exclude existența unor elemente comune;
- b) Regularități și trăsături precise, dar conturate apar – așa cum susține Arendt Lijphart – atunci când instituțiile sunt examinate din perspectiva: „cât sunt de majoritariste și consensualiste regulile și aplicarea lor”⁴;
- c) Între democrația *formală* și democrația *substanțială* există deosebiri esențiale,

What can we find out from neutral observer’s perspective?

Indubitably, the absence of Romania from this board of the sixty-one states considered as achieving the strict criteria in order to be qualified as *democratic*, even if, at the end of 1996 the country had passed through three rows of parliamentary and presidential elections. It is an aspect deserving to be remembered regarding the re-evaluation of the political system instituted after December, 22nd 1989 in Romania, especially from the perspective of the *interrupted democracy in 1945*. A – also - mimed democracy, as it is featured by Mattei Dogan, considering as a basis of his approach, the encouragement of the conservatory P.P. Carp for the king Carol I: „Majesty, give me the government and I will give you the parliament!”.

A question must call for out reason, starting from the things presented above: How did these states, placed next to Romania until 1990 in the decision sphere of the former USSR, manage to be considered among the unanimously acknowledged democracies, and how did the political system in Romania manage not to be qualified as democratic? How did Hungary, the Czech Republic, Poland, Bulgaria, Mongolia, Slovenia, Latvia, Slovakia manage to do it, while Romania did not?

The answer for such questions cannot be simple, given the complexity of the problems. That is why, when formulating the answer, we consider the following facts:

- a) The institutional practices and rules of the modern democracies are different, but their diversity does not exclude the existence of certain common elements;
- b) Exact, but also outlined regularities and features appear – as Arendt Lijphart states – when the institutions are examined from the following perspective: “the degree of majoritarianism and consensualism of their rules and appliance”¹⁰;
- c) Between the *formal* democracy and the

- dar și intercondiționări imanente;
- d) Majoritatea definițiilor literale ale democrației ilustrează opoziția dintre majoritarism și consensualism;
 - e) Identificarea (prin reducere) a democrației doar cu democrația majoritaristă este o eroare teoretică, dar și un periculos demers practic, al real politicului;
 - f) Nici modelul majoritarist al democrației, nici modelul consensualist nu sunt modele ideale, pure: există interferențe, ale unor variabile, dar hibridările nu sunt funcționale.

2. Despre democrație în România

Subtitlul este inspirat din Alexis de Tocqueville care, între 1831-1832 întreprindea o călătorie oficială de cercetare a regimului penitenciar din Statele Unite (la călătorie a participat și Gustave de Beaumont), ocazie ce i-a permis să scrie *Despre democrație în America*. Dacă Tocqueville observă deosebiri dintre democrația americană și franceză⁵, noi suntem preocupați de surprinderea unor repere esențiale ale regimului politic din România, aspectele comparative evidențiindu-se într-o diversitate spațială, instituțională, funcțională. Și nu trebuie să ne surprindă neinclusiunea României printre cele 61 de țări cu regim politic democratic la nivelul anului 1996, din moment ce reflexe ale totalitarismului se fenomenalizează și azi. O perspectivă sociologică și politologică amplă asupra duratei și formelor post-totalitarismului în România vom dezvolta într-o lucrare separată, fiind necesare sute de pagini în explicitări. Aici ne oprim asupra esenței problemei, punând la lucru criteriile și standarde universale acceptate, verificând în ce măsură democrația formală și substanțială caracterizează societatea românească și apoi, stabilind unde se

substantial one, there are essential differences, but also immanent inter-conditionalities;

- d) Most of the literal definitions of democracy illustrate the opposition between majoritarianism and consensualism;
- e) Identifying (by reducing) the democracy only with the majoritarian democracy is a theoretical error, but also a practical approach of the political reality;
- f) Neither the majoritarian model of democracy, nor the consensualist model is ideal, pure models: there are interferences of certain variables, but the crossbreeding is not functional.

2. Regarding the Democracy in Romania

The subtitle is inspired from Alexis de Tocqueville who, during 1831-1832 accomplished an official journey for researching the penitentiary system in the United States (Gustave de Beaumont also participated to the journey), an occasion that allowed him to write *Regarding the Democracy in America*. If Tocqueville notices the differences between the American democracy and the French one¹¹, we are concerned with surprising certain essential reference points of the political system in Romania, the comparative aspects being spotlighted in a spatial, institutional, functional diversity. And we must not be surprised because Romania was not included among the 51 countries having a democratic political system at the level of the year 1996, since reflexes of the totalitarianism even nowadays occur. We will develop an ample sociologic and political perspective on the length and the types of post-totalitarianism in Romania in a separated work, because we need hundreds of pages of explanations. Here, we stop at the essence of the problem, using universally accepted criteria and standard, checking how much the formal and substantial

situează România pe harta conceptuală bidimensională proiectată de Arendt Lijphart.

În privința condițiilor specifice formării democrațiilor, așa cum au fost ele formulate de Robert Dahl în *Poliarhiile. Participare și opoziție*, trebuie spus că, în cea mai mare parte a lor, au fost create în România după 1990, însă nu trebuie trecut peste caracterul formal, pur declarativ al unora dintre condiții. O serie de aspecte necesită comentarii, interpretări, critici. Toate sunt solicitate imperativ de tensiunile dintre *democrația formală* (bazată pe respectarea regulilor și procedurilor) și *democrația substanțială* (ce are drept finalitate rezultatele procedurilor formale în privința bunăstării cetățenilor). Altfel, percepția asupra statusului de grup și autopercepția asupra statusului individual conduc fie la concluzia că democrația este inerent indezirabilă, fie la concluzia că, deși dezirabilă, democrația în România este inerent imposibilă. Sondajele de opinie reprezintă barometru al unor asemenea percepții și autopercepții, procentul celor ce invocă „mai binele” trăit în regimul totalitar comunist fiind în creștere alarmantă.

Și atunci unde este ascunsă soluția corectă din moment ce mai mult de jumătate din populația României consideră azi (la 21 de ani de la evenimentele din decembrie 1989) democrația drept regim politic indezirabil sau inerent responsabil? Și unde sunt erorile, cui aparțin, spre ce model ne îndreptăm?

O primă eroare constă în unilateralizarea conotației democrației, a sensului obținut prin transferul ideii de democrație de la matricea statului-cetate la statul-națiune, decidenții absorbind, teoretizând și aplicând printr-o absolutizare greșită - ideea că azi democrația reprezintă *complexul de instituții obținute* din transformările impuse de statul-națiune. A avea o constituție (chiar elaborată la nivel de ideal-model), a stipula reguli și instituții, a prefigura anatomia și fiziologia puterilor

democracy feature the Romanian society and then establishing where Romania is placed on the bi-dimensional conceptual map projected by Arendt Lijphart.

Regarding the conditions specific to the forming of the democracies, as they were formulated by Robert Dahl in *Polyarchies. Participation and opposition*, we must say that most of them were created in Romania after 1990, but we must not ignore the formal, purely declarative feature of some of the conditions. A series of aspects need comments, interpretations, criticisms. All of them are imperatively required by the tensions between *the formal democracy* (based on respecting the rules and the procedures) and *the substantial democracy* (having as an ending the results of the formal procedures regarding the wealth of the citizens). Otherwise, the perception on the group status and the auto-perception on the individual status lead either to the conclusion that democracy is inherently desirable, or to the one that, even it is desirable, democracy in Romania is inherently impossible. Surveys represent the barometer of such perceptions and auto-perceptions, the percentage of the ones invoking the “better: lived in the communist totalitarian system alarmingly increasing.

Then where is hidden the correct solution since more than half of the population of Romania considers at present (21 years after the events since December 1989) the democracy as an non-desirable or inherently responsible political system? And where are the errors, to whom belong them, towards what model are we directed?

A first error consists in the making unilateral the connotation of the democracy, the meaning obtained by transferring the democracy idea from the matrix of the citadel-state to the nation-state, the deciders absorbing, theorizing and applying by a wrong absolutization – the idea that democracy represents nowadays *the complex of institutions obtained* from the transformations imposed by the nation-state. Having a

în stat, a stipula *dimensiunea contestării* și *dimensiunea participării influente*⁶, etc. sunt într-adevăr condiții fără de care nu poate fi concepută democrația. Dar sunt total insuficiente, pentru că regulile, procedurile trebuie să aibă o dublă calitate:

- să fie funcționale, universal și egal aplicate pe termen nelimitat;
- să aibă ca finalitate îmbunătățirea condiției de viață a cetățeanului, cunoscându-se că democrația (genetic legată de economia de piață concurențială) nu poate coexista cu sărăcia, mai ales cu pauperizarea continuă, cu adâncimea clivajelor sociale.

Corelat acestor condiții, apare un set de întrebări precum:

- Cine deține puterea și în interesul cui o exercită?
- Care sunt constituenții demosului și cine sunt cei interesați să participe la decizie?
- În ce măsură este funcțional, în România, principiul *reacțiilor prevăzute*? (Cât de responsabili sunt cei mandatați și în ce măsură răspund pentru faptele lor?).
- În ce măsură supozițiile voalate ale *conceptului democrație* sunt transformate în veritabile arme propagandistice, construindu-se modele fantomă ale democrației?
- Un regim politic poate fi apreciat că este regimul dezirabil pentru cetățenii unui stat de către politicieni sau de către cetățenii înșiși, în funcție de condițiile lor de viață? ș.a.

La întrebarea: Cine deține puterea politică și în interesul cui o exercită? Trebuie spus că, într-un *regim democratic* (și, în plan național, forma esențială este democrație *reprezentativă*) puterea presupune *guvernare de către popor și pentru popor* (Abraham Lincoln insista pe această coordonată: cea a exercitării puterii în interesul poporului). Concret și pe scurt: puterea politică trebuie exercitată de *mulți*,

constitution (even if it is elaborated at the level of the ideal-model, stipulating rules and institutions, prefiguring the anatomy and physiology of the powers inside the state, stipulating the *size of the contestation* and the size of the *influential participation*¹², etc. are really conditions without which democracy cannot be conceived. But they are totally insufficient because the rules, the procedures must have a double quality:

- They must be function, universally and equally applied on an unlimited term;
- They must have as an ending the improvement of the citizen's living standards, knowing the fact that democracy (genetically related to the competitive market economy) cannot coexist with poverty, especially with continuous pauperization, with the deepness of the social cleavages.

In correlation to these conditions, a set of questions appears:

- Who owns the power and in whose interest is it exerted?
- What are the constituents of the demos and who is interested to participate to the decision?
- How functional is, in Romania, the principle of the *foreseen reactions*? (How responsible are the mandated ones and how responsible are they for their facts?).
- How much are the hazy suppositions of the *democracy concept* transformed in real propagandistic guns, building ghost models of democracy?
- A political system may be appreciated as the desirable system for the citizens of a state by politicians or by the citizens themselves, depending on their living conditions? etc.

➤ Regarding the question: Who owns the power and in whose interest is it exerted? we must say that, in a *democratic system* (and, at the national level, the essential form is *representative democracy*) the power supposes *governing by the people and for the people* (Abraham Lincoln insisted on this coordinate: the one of exerting the power in the people's interest). Concretely and shortly:

cel puțin de către o majoritate simplă sau o *pluralitate*, cu mențiunea că dezideratul uman impune tendința spre *cât mai mulți*. Acesta nu este un joc de cuvinte, ci exprimă esența însăși a democrației căci, regula considerată de *fier* – minoritatea se subordonează majorității, trebuie nuanțată. Nu este tot una ca majoritatea și minoritatea să fie aproape egale (50%+1 – majoritatea; 50%-1 – minoritatea) și guvernarea să fie *exclusivă*, (minoritatea aproximativ egală cu majoritatea este *exclusă*, nereprezentată).

Dar și majoritatea (restrânsă) și minoritatea (extinsă) fac parte din aceleași entități unice: *poporul*. Aici apare o altă întrebare: în ce măsură este legitimă decizia majorității pentru minoritatea aproximativ egală? În fața acestei întrebări orice invocare axiomatică pălește, întrucât trebuie răspuns nu numai la cine exercită puterea? ci îndeosebi la întrebarea în interesul cui?

După mai bine de 20 de ani, în România, se poate răspunde că puterea a fost și este exercitată în interesul poporului, în condițiile în care *poporul însăși* nu poate justifica un nivel mai bun de viață? Dacă poporul este reprezentat exclusiv de către politicieni, atunci răspunsul la întrebarea ce vizează esența democrației conduce la promovarea testului. Dacă poporul reprezintă măcar ceva mai mult, testul este picat.

Revenind la întrebarea cine guvernează?, dimensiunea formalismului se amplifică. Aceasta, întrucât una dintre garanțiile regimurilor democratice evidențiate de Robert Dahl – cea referitoare la faptul că instituțiile care realizează politici guvernamentale depind de voturi și de alte modalități de exprimare a preferințelor – nu este asigurată în România azi. Vom explica, pornind de la chintesența funcționării democrației: *alegerile libere, echitabile, concurențiale și semnificative*.

Prevederile constituționale par, la prima vedere, corecte existând termene prestabilite, eventuale corecții la termene și

the political power must be exerted by *many*, at least by a simple majority or by a *plurality*, mentioning that the human desideratum imposes the tendency towards *as many as possible*. This is not wordplay, but it expresses the essence itself of democracy because the *mainly* rule – the minority is subordinated to the majority, must be nuanced. It is not the same thing is the majority and the minority are almost equal (50%+1 – the majority; 50%-1 – the minority) and the governing is *exclusive* (the minority approximately equal to the majority is *excluded*, unrepresented).

But both the (restraint) majority and the (extended) minority are part of the same unique entities: *the people*. Here, there is another question: how legal is the decision of the majority for the approximately equal minority? In front of this question, any axiomatic invocation fades whereas we should answer not only to who exerts the power? But especially to the question in whose interest?

After more than 20 years, in Romania, may we answer that the power has been exerted in the people's interest, in the conditions where *the people itself* cannot justify better living standards? If the people is represented exclusively by politicians, then the answer to the question referring to the essence of democracy leads to the test promotion. If the people represents something more, the test is failed.

Coming back to the question who governs?, the size of the formalism is amplified. This, whereas one of the guarantees of the democratic systems spotlighted by Robert Dahl – the one referring to the fact that the institutions accomplishing governmental policies depend on votes and other ways of expressing the preferences – is not provided in Romania nowadays. We will explain, starting from the quintessence of the democracy functioning: *free, equitable, competitive and significant elections*.

The constitutional stipulations seem to be, at the first sight, correct, since there are pre-established terms, eventual corrections of the terms and being constituted the normative

fiind constituit cadrul normativ în baza căruia autoritățile publice să funcționeze. Am afirmat și demonstrat în alte studii că Legea fundamentală – Constituția României – atât în forma ei inițială (1991), cât și după revizuire (2003) este o constituție a Leviathanului, că este – în cea mai mare parte a precedentelor sale – o constituție nominală, că este o constituție hibrid (dar care are în centrul său statul și nu cetățeanul, constituția președintelui fiind construită în baza unui prototip – persoană, în mare vogă în acele momente), că prezintă zeci, chiar sute de inadvertențe, contradicții, că ea însăși generează contradicții etc. Răul radical pe care-l produce în privința alegerilor vizează, pe de o parte, absența unor prevederi clare și aplicabile pentru eliminarea sloganelor și definirea precară a incompatibilităților și imunităților. O constituție care asigură nu ponderarea, ci amestecul puterilor, o constituție care face din principiul egalității în fața legii un principiu contextual (chiar partinic), o constituție care permite traseismul politic și migrarea mandatelor după ce alegerile au fost finalizate, o constituție ce permite ca executivul să se substituie *sine die* legislativului, iar membrii executivului să-și exercite atât prerogative de exponenți ai legislativului, cât și ai executivului, o constituție în care granița public/privat este una aproape întâmplătoare nu rezolvă problemele cu care se confruntă un regim democratic. Vom supune multe dintre inconsistențele și inconsecvențele Constituției României unor studii de ramură. Aici insistăm pe attributele alegerilor într-un regim democratic: *libere, echitabile, concurențiale, edificatoare*, cu accent pe ultimul.

Pot fi *libere* alegerile în România când manipularea se fundamentează în utilizarea sărăciei și exploatarea sărăciei, fiind posibilă cumpărarea-vânzarea voturilor prin procedee primitive?

Pot fi *echitabile* alegerile în situația în care *averile* (licite sau, în

frame basing on which the public authorities may work. We have stated and proved in other studies that the Basic Law – the Constitution of Romania – both in its initial form (1991), and after the review (2003) is a constitution of the Leviathan, that it is – in most of its previous works – a nominal constitution, that it is a hybrid constitution (but that has in its centre the state, not the citizen, the constitution of the president being built basing on a person-prototype, a great person of those moments), that it presents tens, even hundreds of inadvertences, that it generates itself contradictions etc. The radical evil that it produces regarding the elections is referred, on one hand, to the absence of some clear stipulations applicable for the removal of the slogans and for the precarious defining of the incompatibilities and of the immunities. A constitution providing not the weighting, but the powers interference, a constitution making the principle of the equality in front of the law a contextual (even jaundiced) principle, a constitution allowing the political crossing and the migration of the mandates after ending the elections, a constitution allowing to the executive to be *sine die* substituted to the legislative, and the executive members to exert both prerogatives of legislative exponents and of executive ones, a constitution where the public/private border is almost accidental does not solve the problems a democratic system faces. We will lay many of the inconsistencies and inconsequences of the Romanian Constitution to certain branch studies. Here, we insist on the attributes of the elections in a democratic system: *free, equitable, competitive, edifying*, emphasizing the last ones.

May the elections in Romania be *free* when the manipulation is based on using and exploiting the poverty, being possible the sale-purchase of the votes by primitive proceedings?

May the elections be *equitable* when the fortunes (either legal or, in their quasi-majority, illegal) have penetrated the politics?

May the elections in Romania be

cvasimajoritatea lor, ilicite) au pătruns în politică?

Pot fi *concurențiale* alegerile din România, în condițiile în care competiția este mimată, iar competitorii se situează pe poziții de inegalitate frapantă?

Pot fi *edificatoare* alegerile în România în situația în care legile electorale schimbă ierarhiile naturale (voturile se transpun în mandate), cel de pe pozițiile 2, 3 obținând mandatul în defavoarea celui ce obține numărul cel mai mare de voturi?

Pot fi libere, echitabile, concurențiale și edificatoare alegerile din România într-un sistem electoral uninominal cu un singur tur de scrutin (o mixtură fără precedent și corespondent în democrațiile consolidate) care are drept scop favorizarea unor partide și nu reprezentarea legitimă a poporului? Se subînțelege răspunsul categoric la această succesiune de interogații: NU! Dar cel mai important atribut al alegerilor democratice – acela că ele sunt *edificatoare* este anulat azi în România. Și tocmai de aceea, alunecarea spre ceea ce Huntington denumește *societate pretoriană*, o societate în care toate instituțiile și structurile sale sunt hiperbolizate partinic, o societate care și-a ieșit din propria matcă, nu reprezintă un pericol potențial, ci o realitate.

Practic, de ce alegerile din România nu sunt edificatoare? Rezumând, de ce rezultatul alegerilor (număr de voturi exprimate, transformate în număr de mandate) nu se regăsește în construcția instituțională, în compoziția Parlamentului, în anatomia și fiziologia executivului, în controlul legalității și constituționalității, în structura și funcționarea sistemului juridic, administrației publice etc.?

Înțelegerea acestui fenomen care conduce la un grav pericol, acela al conștientizării *inutilității votului*, este extrem de necesară. Pentru că, în Constituția României, deși se proclamă populist că mandatul de parlamentar nu poate fi imperativ (fiind, deci, interzisă

competitive when competition is mimed and the competitors are placed on astonishingly unequal positions?

May the elections in Romania be *edifying* when the electoral laws change the natural hierarchies (the votes are transposed in mandates), the one having the 2nd or 3rd position obtaining the mandate in the disadvantage of the one obtaining the biggest number of votes?

May the election in Romania be free, equitable, competitive and edifying in a uninominal electoral system having only one round (a mixture that has no precedent or correspondent in the reinforced democracies) that has as a purpose to privilege some parties, not to represent legally the people? It is understood the categorical answer to this succession of interrogations: NO, they may not! But the most important attribute of the democratic elections – the fact that they are *edifying* is annulled at present in Romania. And that is why the slipping towards what Huntington calls a *praetorian society*, a society where all its institutions and structures are emphasized in a jaundiced manner, a society coming out of its own matrix does not represent a potential danger, but a reality.

Practically, why are not the elections in Romania edifying? Shortly, why is not the result of the elections (the number of expressed votes transformed into a number of mandates) found in the institutional construction, in the composition of the Parliament, in the executive anatomy and physiology, in the control of legality and constitutionality, in the structure and the functioning of the juridical system, of the public administration etc.?

The understanding of this phenomenon leading to a serious danger, the one of being aware of the *uselessness of the vote*, is extremely necessary. Because, in the Romanian Constitution, even it is proclaimed populist that the parliamentary mandate cannot be imperative (forbidding thus the jaundiced group use/interests, practically forbidding the change of the legitimation

utilizarea/interese partinice, de grup, practic interzisă schimbarea bazelor de legitimare, interzis *transferul de loialități*), menținerea condițiilor permissive privind traseismul politic lovește mecanismul de funcționare a democrației în esența sa. Adică, face ca alegerile să devină ne semnificative, majoritățile naturale fiind suprimate prin majorități *artificiale, contrafăcute*. Cum ar înțelege englezii desprinderea unui grup de laburiști sau conservatori – după încheierea alegerilor – și autodeclararea fiecărui desertor ca independent și, ulterior, atașarea la grupul pe care Coroana l-ar dori să guverneze? În întreaga istorie a Statelor Unite ale Americii republicanii au rămas republicani, democrații – democrați, indiferent de cine a guvernat.

În România, alegerile au devenit ne semnificative, din moment ce parlamentul are o altă structură partinică și altă majoritate decât cea rezultată din alegeri. La fel și executivul, care nu reflectă opțiunile electoratului, coalițiile cuprinzând formațiuni ce n-au candidat în alegeri, n-au fost competitivi, iar „independenții” n-au trecut ca independenți prin competiția electorală, ci au avut în spate mașinăria de partid.

Explicațiile, mai departe, sunt facile: majoritatea *contrafăcută* susține un *guvern captiv*, pseudolegitimat, dependent și promotor nu al intereselor electorale, ci al intereselor *acestei majorități contrafăcute*. Transferul de loialități presupune și decontarea vânzărilor-cumpărărilor: asigurarea clientelei politico-partinice. Adică, procesul invers, cel al răscumpărării prin: contracte cu statul, poziții în structurile statului, numiri în funcții cheie ale administrației publice, indiferent de pregătirea profesională și competențele dovedite, numiri la Curtea Constituțională, etc.

Cum? Prin reguli aparent specifice democrației, în care majoritatea simplă (chiar pluralitatea) își impune punctul de vedere. Dar accentuăm: *aparent*

bases and the *loyalty transfer*), the maintenance of the permissive conditions regarding the political crossing hits the functioning mechanism of democracy in its essence. Namely, it makes the elections to become insignificant, the natural majorities being suppressed by *artificial, fake* majorities. How would English people understand the detachment of a group of Labs or conservatories – after ending the elections – and the auto-declaration of each deserter as independent and, subsequently, the attachment to the group the Crown would like to govern? In the entire history of the United States of America, the republicans stayed republicans, the democrats – democrats, no matter who was governing.

In Romania, the elections have become insignificant, since the parliament has another jaundiced structure and another majority than the one resulted from the elections. So does the executive, that does not reflect the options of the electorate, the coalitions containing formations that did not candidate in elections, they were not competitive, and “the independent ones” did not pass as independent through the electoral competition, but they had the party machine behind them.

Furthermore, the explanations are easy: the *fake* majority supports a *captive government* that is pseudo-legitimated, dependent and promoter not of the electoral interests, but of the interests of *this fake majority*. The loyalty transfer also supposes the discount of the sale-purchase: providing the political-jaundiced clients. Namely, the reverse process, the one of buying back by: contracts with the state, positions in the state structures, naming in key jobs of the public administration, no matter the professional training and the proved competences, naming at the Constitutional Court, etc.

How? By rules that are apparently specific to the democracy, where the simple majority (even the plurality) imposes its viewpoint. But we are emphasizing: *apparently democratic, since the constituting*

democratice, din moment ce constituirea majorității invocate nu are nimic comun nici cu legitimitatea (originară în votul popular), nici cu rezultatul cert al alegerilor.

of the invoked majority has nothing in common with the legitimacy (original from the people's vote) or with the certain results of the elections.

3. În loc de concluzii

Regimul politic din România – caracterizat drept regim democratic – este o *democrație mimată*, o democrație în care voința electorilor este substituită prin voința celor mandatați, dar care-și depășesc mandatul încredințat. Agenda electorală nu este „răsfoită” decât la următoarele alegeri, răspunderea politică este nesemnificativă, răspunderea juridică este cenzurată partinic, grupurile transpartinice operează prin sfere de influență. O serie de proceduri, inclusiv cele care, constituțional vorbind, golesc de conținut autoritățile publice, subminează însăși democrația.

Binele general, invocat obsedant de către actorii politici (la guvernare sau în opoziție), rămâne o himeră, căci acest *bine* este evaluat prin condiția *individuală* de către fiecare. Iar pericolul mortal pentru democrație s-a dovedit universal același: sărăcia, corupția, incompetența – toate oficializate. Adică, toate sub tutela a ceea ce politologii, geopolitologii, sociologii, juriștii etc. numesc stat mafiot (sau stat criminal). Remediile există și pot fi utilizate. Dar e nevoie de cunoaștere epistemică, conștientizarea agravării pericolului, acceptarea soluțiilor, consens larg, voința națională, dar și de exemplaritate în tragerea la răspundere a celor ce într-un timp prea scurt au abandonat drumul, cum afirmă Hayek.

3. Instead of Conclusions

The political system in Romania – featured as a democratic system – is a *mimed democracy*, a democracy where the electors' will is substituted by the will of the mandated ones crossing their entrusted mandate. The electoral agenda is “thumbed” only at the following elections, the political responsibility is insignificant, the juridical responsibility is censured in a jaundiced manner, the trans-jaundiced groups operate by influence spheres. A series of procedures, including the ones that constitutionally render innocuous the public authorities, undermine the democracy itself.

The general good, obsessively invoked by the political actors (governing or in opposition) remains a chimera because this *good* is evaluated by everyone by the *individual* condition. And the mortal danger for democracy proved to be universally the same: poverty, corruption, incompetence – all of them being officialised. Namely, all of them being guarded by what the political scientists, the geopolitical scientists, the jurists etc. call a Mafia state (or a criminal state). There are remedies and they can be used. But we need epistemic knowledge, to be aware of the aggravation of the danger, to accept the solutions, a large consensus, the national will, but also exemplarity in bringing to book the ones who have abandoned the road in a too short lapse of time, as Hayek stated.

¹ Este vorba de o altă lucrare a politologului olandez, apărută în 1998 – *Modele ale democrației. Forme de guvernare și funcționare în treizeci și șase de țări*.

² Arendt Lijphart, *Modele ale democrației. Forme de guvernare și funcționare în treizeci și șase de țări*, Editura Polirom, Iași 2000, p. 19.

³ Intervalul în care sunt analizate democrațiile este cuprins între 1945 (odată, cu primele alegeri naționale din aceste state) și sfârșitul anilor '80 pentru *Democrații* și între primele alegeri de la dobândirea independenței sau de la revenirea la democrație, până la mijlocul anilor '90 în *Modele*.

⁴ Arendt Lijphart, op.cit. p. 2

⁵ Vezi Adrian Gorun, R. Mateiu, Horațiu Tiberiu Gorun, *Introducere în Știința Politică. Regimurile politice. Participarea politică. Elitele politice*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003, pp. 106-112.

⁶ Vezi Gianfranco Pasquino, *Curs de știință politică*, Institutul European, 2002, pp. 310-311.

⁷ It is about another work of the Dutch political scientist, published in 1998 – *Models of Democracy. Governing and Working Forms in Thirty-six countries*.

⁸ Arendt Lijphart, *Models of Democracy. Governing and Working Forms in Thirty-six countries*, Polirom Press, Iași 2000, p. 19.

⁹The lapse of time when the democracies are analysed is between 1945 (at the same time with the first national elections in these states) and the end of the '80s for *Democracies* and between the first election from gaining the independence or from coming back to democracy, until the middle of the '90s in *Models*.

¹⁰ Arendt Lijphart, op.cit. p. 2

¹¹ See Adrian Gorun, R. Mateiu, Horațiu Tiberiu Gorun, *Introduction in the Political Science. Political Systems. Political Participation. Political Elites*, University Press of Cluj, Cluj-Napoca, 2003, pp. 106-112.

¹² See Gianfranco Pasquino, *Political Science Course*, The European Institute, 2002, pp. 310-311.